

ความรู้เรื่องโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์

น.ท. พัทธยา เรียงจันทร์

หน่วยโรคติดเชื้อ กองอายุรกรรม โรงพยาบาลภูมิพลอดุลยเดช

สมาคมโรคติดเชื้อแห่งประเทศไทย

โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์เป็นโรคที่ยังเป็นปัญหาในทางการแพทย์ทั่วโลก โดยเฉพาะในประเทศกำลังพัฒนา บางโรคมีผลให้เกิดโรคแทรกซ้อนรุนแรง และอาจมีผลกับทารกที่เกิดจากมารดาที่ติดเชื้ออีกด้วย ในบทความนี้จะกล่าวถึงโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ที่พบบ่อย การสังเกตอาการและการรักษาตลอดจนการป้องกัน

1. โรคหนองใน มักเรียกกันโดยทั่วไปว่าหนองในแท้และหนองในเทียม ทั้งสองชนิดเกิดจากเชื้อแบคทีเรีย เป็นการติดเชื้อที่เกิดที่ทางเดินปัสสาวะส่วนปลาย ระยะการฟักตัวของโรคประมาณ 2-5 วันหลังได้รับเชื้อสำหรับหนองในแท้ และอาจนานกว่านี้ในโรคหนองในเทียม หนองในแท้มีอาการปวด แสบขัดของทางเดินปัสสาวะ อาการดังกล่าวจะชัดเจนในเพศชาย โดยหนองในแท้จะมีอาการมากกว่าหนองในเทียม พบมีหนองข้นออกมากจากทางเดินปัสสาวะ หนองในแท้มีอาการไม่ชัดเจนในผู้หญิง อาการปัสสาวะแสบขัดมีน้อยหรืออาจไม่มีเลย อาการอื่นที่อาจสังเกตได้ เช่นการมีตกขาว การมีเลือดออกผิดปกติทางช่องคลอด ที่สำคัญคือหากไม่ได้รับการรักษาที่เหมาะสมการติดเชื้อจะลุกลามสู่มดลูก ปีกมดลูก เกิดภาวะแทรกซ้อนเป็นฝีในช่องท้อง และอาจมีผลทำให้ระบบการสืบพันธุ์เสีย ไม่สามารถมีบุตรได้ นอกจากนี้หากมีการกระจายของเชื้อเข้าสู่เลือดจะทำให้เชื้อกระจายไปทั่ว พบมีอาการของข้อนิ้วมือหรือนิ้วเท้าอักเสบ และติดเชื้อเป็นตุ่มหนองที่ผิวหนัง ปัญหาในด้านการรักษาของการติดเชื้อหนองในแท้ปัจจุบันคือเชื้อมีการดื้อต่อยาที่ใช้ในการรักษา ดังนั้นจึงควรติดตามผลการรักษาโดยเฉพาะการรักษาโดยยารับประทาน หากพบยังมีอาการผิดปกติควรปรึกษาแพทย์

การรักษาโรคหนองในแนะนำให้การรักษาทั้งหนองในแท้และหนองในเทียมไปพร้อมกัน เนื่องจากพบการติดเชื้อร่วมกันได้ การรักษาหนองในเทียมไม่ยาก เชื้อไม่ดื้อยา ที่สำคัญคือต้องรักษาผู้ที่มีเพศสัมพันธ์ด้วยเพื่อให้หายขาด ไม่กลับเป็นซ้ำ

2. โรคซิฟิลิส เป็นโรคที่มีความสำคัญคือมีอาการได้หลายระบบและอาจมีภาวะแทรกซ้อนถึงทุพพลภาพได้ การติดเชื้อซิฟิลิสนอกเหนือจากทางเพศสัมพันธ์แล้ว ยังสามารถติดต่อได้ทางแม่สู่ลูก การสัมผัสแผลที่เกิดจากโรคในระยะที่มีเชื้อจำนวนมาก ส่วนทางการได้รับเลือดโอกาสน้อยมากเนื่องจากได้มีการตรวจเลือดหาเชื่อก่อนที่จะให้กับผู้ป่วย ระยะการฟักตัวของเชื้อซิฟิลิสอาจเร็วภายใน 3 วันหลังได้รับเชื้อหรืออาจนานเป็นเดือนได้ อาการที่พบในระยะแรกคือแผลในบริเวณที่ได้รับเชื้อ แผลมีลักษณะขอบนูนแข็ง แผลดูเรียบและไม่เจ็บ เรียกกันว่าแผลริมแข็ง บางครั้งผู้ติดเชื้อไม่ได้ใส่ใจและแผลนี้จะหายไปได้เองภายใน 3 ถึง 6 สัปดาห์ อาจพบมีต่อมน้ำเหลืองที่ขาหนีบโตร่วมด้วย หากไม่ได้รับการรักษาที่เหมาะสมจะเข้าสู่ระยะที่สองของโรคซึ่งเป็นระยะที่เชื้อมีการแพร่กระจายไประบบต่างๆของร่างกาย ลักษณะที่สำคัญคือพบผื่นแดงตามตัว ผื่นนี้ไม่เจ็บ อาจมีอาการคันเพียงเล็กน้อย ลักษณะจำเพาะคือผื่นนี้พบบริเวณฝ่ามือฝ่าเท้าร่วมด้วยซึ่งต่างจากผื่นที่เกิดจากโรคอื่น นอกจากนี้ซิฟิลิสที่ไม่ได้รับการรักษาอย่างเหมาะสมจะแฝงตัวอยู่ในร่างกายเป็นระยะเวลานาน สามารถติดต่อสู่ผู้อื่น และเกิดโรคแทรกซ้อนที่

สำคัญคือระบบประสาทและหลอดเลือด อาการทางระบบประสาทเช่น หลอดเลือดสมองตีบ โรคหลงลืม เสียการทรงตัว

การพบผลซีฟิไลต์ดังกล่าวต้องแยกจากแผลริมอ่อนซึ่งเป็นการติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์อีกชนิดหนึ่ง โรคแผลริมอ่อนลักษณะแผลจะดูไม่สะอาด ไม่เรียบ และมีอาการเจ็บ การวินิจฉัยซีฟิไลต์ทำได้โดยการตรวจวีดีอาร์แอล (VDRL) ส่วนการรักษาอาจใช้ยาขับปรอทหรือยาฉีดขึ้นกับระยะของโรคและอาการที่เป็น

3. โรคเริม เกิดจากเชื้อไวรัส การติดต่อของโรคเข้าสู่ร่างกายผ่านทางเยื่อบุอ่อนของผิวหนังเช่นที่ปากและที่อวัยวะสืบพันธุ์ ผู้ที่ติดเชื้อจะมีไวรัสแฝงอยู่ในร่างกายและสามารถติดต่อสู่ผู้อื่นทางน้ำลายและสารคัดหลั่งจากอวัยวะสืบพันธุ์ อาการของโรคเริมคือแผลเจ็บ แสบบริเวณเยื่อบุอ่อนเช่นปาก หรืออวัยวะสืบพันธุ์ อาจเป็นแผลเดี่ยวหรือหลายแผล ขนาดของแผลค่อนข้างเล็ก แผลโรคเริมนี้จะเกิดซ้ำเป็นๆหายๆ ขึ้นกับสภาพร่างกาย เช่นผู้ที่ภูมิคุ้มกันต่ำ ดื่มสุรา ความเครียด หรือพักผ่อนน้อย เชื้อไวรัสโรคเริมสามารถทำให้เกิดโรคแทรกซ้อนที่สำคัญคือการติดเชื้อที่เยื่อหุ้มสมอง การติดเชื้อที่ตา และการติดเชื้อจากมารดาสู่ทารกแรกเกิด การมีแผลเริมที่อวัยวะสืบพันธุ์และต่อมาเกิดอาการปวดศีรษะรุนแรง มีไข้ เป็นลักษณะสำคัญของการติดเชื้อที่เยื่อหุ้มสมอง ส่วนการติดเชื้อสู่ทารกแรกเกิดมีความเสี่ยงสูงในรายที่มารดาติดเชื้อหรือมีอาการของเริมกำเริบในช่วงใกล้คลอด กรณีดังกล่าวอาจพิจารณาให้ยาต้านไวรัสเริมและพิจารณาผ่าตัดคลอดแทนการคลอดตามปกติ

เชื้อไวรัสเริมเป็นไวรัสในจำพวกเดียวกับงูสวัด มีอาการกำเริบเป็นๆหายๆได้เหมือนกัน ต่างกันตรงบริเวณที่เป็น ไวรัสงูสวัดทำให้เกิดตุ่มน้ำปวดแสบร้อนบริเวณผิวหนังที่ลำตัว หน้า แขนขา ซึ่งต่างกับไวรัสเริม การรักษาโรคเริมใช้ยาทาหรือยาขับปรอทหรือฉีดเข้าหลอดเลือดขึ้นกับความรุนแรงและบริเวณที่ติดเชื้อ โรคเริมสามารถหายเองในผู้ป่วยที่มีอาการไม่มากและภูมิคุ้มกันปกติ

4. โรคหูด เป็นโรคที่เกิดจากเชื้อไวรัสซึ่งมีหลากหลายสายพันธุ์ การติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ผ่านทางผิวหนัง โรคหูดหงอนไก่มีลักษณะเป็นตุ่มนูนหรือเป็นติ่งเนื้อบริเวณอวัยวะสืบพันธุ์ อาจมีอาการเจ็บหรือคัน ก้อนหูดยังสามารถพบได้ที่บริเวณอื่นเช่น ปากมดลูก ถุงอัณฑะ หูดขนาดเล็กอาจไม่มีอาการอะไรและหายเองได้ ก้อนหูดขนาดใหญ่จะเป็นปัญหาที่ผู้ป่วยมาพบแพทย์ โดยการรักษาสามารถใช้ยาป้ายในรูปของยาน้ำ เจล หรือครีม หรืออาจใช้วิธีจี้หรือผ่าตัด ขึ้นกับขนาดของหูด บริเวณที่เป็น และดุลยพินิจของแพทย์

โรคหูดสามารถรักษาหายขาดได้ แต่ไวรัสสาเหตุของโรคหูดบางสายพันธุ์เป็นสาเหตุของการเกิดมะเร็ง ที่สำคัญคือมะเร็งปากมดลูกและมะเร็งทวารหนัก ผู้ที่ติดเชื้อเกิดเป็นหูดหงอนไก่อ้อมมีความเสี่ยงต่อการได้รับเชื้อไวรัสหูดที่เป็นสาเหตุของมะเร็งดังกล่าวแล้ว ปัจจุบันมีวัคซีนป้องกันการติดเชื้อหูดที่เป็นสาเหตุของมะเร็ง การตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกในสตรีที่มีความเสี่ยงยังมีความจำเป็นต้องทำ

กล่าวโดยสรุปโรคติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์เกิดได้จากเชื้อต่างๆมากมาย การติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ที่กล่าวมาย่อมมีความเสี่ยงต่อการติดเชื้ออื่นๆ ได้แก่ไวรัสเอชไอวี ไวรัสตับอักเสบบี การติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์สามารถทำให้เกิดโรคแทรกซ้อนที่เป็นอันตรายได้ ดังนั้นการป้องกันจึงเป็นแนวทางที่ดีที่สุด ควรใช้ถุงยางอนามัยทุกครั้งเมื่อมีเพศสัมพันธ์ที่มีความเสี่ยง ในกรณีมีการติดเชื้อแล้วการตรวจเพิ่มเติม การรักษาให้หายขาด รวมทั้งการรักษาผู้ที่มีเพศสัมพันธ์ด้วยจำเป็นต้องทำไปพร้อมกัน